

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani, 26. maja.

Včeraj bavili smo se z razpravami v proračunskem odseku glede slovenske stolice v Gradcu, slovenskih paralelk v Celji in Gorici, zgradbi novega gimnazijskega poslopja v Ljubljani, hrvatski gimnaziji v Pazinu in obnovitvi gimnazije v Kranju in z naučnega ministra odgovorom, ki nam je glede vseh teh zahtev že kar naprej prestrigel in uničil vsako upanje.

Kakor ministra Gauča poznamo, nismo od njega kaj posebnega pričakovali. Saj nam ni še nikdar in nikjer pokazal naklonjenosti svoje in dasi je v svojih ministerskih poslih preromal že mnogo sveta in pohodil marsikatero kronovino, se pred nami Slovenci kar plaši in ni ga mej nas, da bi se na svoje oči prepričal o naših razmerah in popolnil svoje čisto jednostranske informacije. Zato nas odgovor njegov ni presenetil, to tem manj, ker ima državni zbor točno napotilo, da se mu je pečati le z narodnogospodarskimi zadevami, a se mu je že od daleč ogibati vsem političkim, torej narodnostnim in jezikovnim uprašanjem.

Znali smo torej, da bodemo glede srednjih šol tudi v bodoče še ostali pri starem, nadejali pa smo se, da se bode vendar kaj storilo glede ljudskega šolstva, katero je osobito v slovenskem delu Korotana prava pedagoška karikatura, kjer so razmere po ljudskih šolah uprav v nebo kričeče.

A še v tej silno skromni nadi, utemeljeni v načelih zdrave vzgoje in naših državnih osnovnih zakonih, smo se varali. Ko je v proračunskem odseku prišel na vrsto naslov „ljudsko šolstvo“, potegnili se je poslanec Šuklje jako čvrsto za slovenske šole v Korotanu. Povedal je jasno, kakšni so tamošnji odnosi, da so n. pr. v čisto nemških šolah sami slovenski otroci, a o pouku v materinščini ne duha ne sluha. Učna uprava je sicer za Korotan sprožila neko premembo, a deželno šolsko oblastvo postavlja se ministerskim smotrom po robu, na škodo slovenskega prebivalstva. Poslanec Šuklje je naposled zahteval, naj se na šolah, ki so namenjene slovenski deci, uvede slovenski učni jezik.

Gaučev odgovor bil je tudi v tem uprašnji popolnoma nepovoljen. Da deželni šolski svet koroški nasprotuje ministerskim namenom, to ga menda

niti ne briga, kajti molčal je o tem, dasi bi bil baš v tem oziru odgovor mnogo potrebniji, nego pa ponavljeni pouk, da je prizadetim činiteljem proti razsodbam učne uprave še svobodna pritožba na upravno sodišče. Da so take pritožbe svobodne, to že vrabci na strehah čivkajo, a take pritožbe stanejo časa in denarja in žalostno je, da v pravni državi, kakeršna je Avstrija, zakonov jasne besede in ministerski ukrepi nemajo dovolj moči in da se je skoro v vsakem slučaju pritoževati na upravno sodišče, da se mora stoprav po poslednjega razsodbah, torej po dolgotrajni poti uravnati šolstvo oziroma poučni jezik za vsako slovensko vas, bodisi že na Štajerskem, bodisi na Koroškem.

Take razmere neso pravilne, neso zdrave. Učna uprava bi iz svoje inicijative morala skrbeti in delati na to, da se stvar, kakor treba, preosnuje, a gospod minister nam je povedal, da tega ne bode storil. On, Gauč, bode tudi gledé Koroške ravnal po obstoječih zakonih. Pri tem mislil je menda na §. 6. šolskega zakona, po katerem deželno šolsko oblastvo določuje učni jezik in katerega moč smo pretekla leta pokušali do presedanja. Ministrovega odgovora tenor je torej jedino ta: Kakor doslej, tako tudi nadalje in sukali in vrteli se bodemo še v bodoče v dosedanem pogubnem kolobaru.

Kakor v budgetnem odseku za naše zahteve ni prijazne sapice, tako se je tudi v zbornici poslancev ni nadejati, saj po včerajšnjem dogodku sme se tako trditi. Ko je mladočeški poslanec Engel se pritoževal, da poslanca Purghardta češki govor ni v stenografičnem zapisniku in da so mesto govora zapisane samo besede: „Abg. Purkhardt hält eine Rede in böhmischer Sprache“ ter zahteval, da bi se ta nedostatek odpravil in želje Čehov tudi glede stenografičnega zapisnika uvaževale, oglasil se je predsednik Smolka in precej osorno se protivil temu predlogu. Rekel je, da kaj tacega ne dopušča in se mora ta predlog brezpogojno odkloniti. Mi dobro čutimo, da bi imel poslanca Engela predlog svoje težave, a uverjeni smo, da bi se bilo imelo pokazati vendar nekoliko dobre volje, kajti oblika odklonitve ni bila baš najuljudnejša in razkrila je, česar je pri jednacihi slučajih pričakovati.

„Dramatičnega društva“ občni zbor.

(Dalje.)

Dramatičnega društva člani so častni člani, ustanovniki in podporniki.

A. Častni člani:

1. Prezvizišeni gospod Strossmayer Josip Jurij, vladika bosenski in sremski.
2. Velečastiti gospod Rajevsky Mihael, episkop pri ruskem poslanstvu na Dunaji.
3. Gospod dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški.
4. Gospod Grasselli Peter, župan Ljubljanski.

B. Ustanovniki:

1. Celestin Fr., dr., vseučilišni prof. v Zagrebu.
2. Dolenc Ivan, inženir na Ogerskem.
3. Drahsler Pavel, trg. poslovođa v Ljubljani.
4. Hren Fran, graščak in trgovske zbornice svetnik v Ljubljani.
5. Jeločnik Anton, knjigovodja v Litiji.
6. Juvančič Ivan, trgovec v Šiški.
7. Kotnik Fran, posestnik na Vrdu pri Vrhniki.
8. Krisper Valentin, posestnik v Radečah.
9. Klodič Anton, vitez Sabladoski, c. kr. šol. nadz. v Trstu.
10. Kogel Babeta, hišna posest. v Ljubljani.
11. Kristan Josip, gl. zastop. „Slavije“.
12. Nolli Josip, op. pevec in urednik v Ljubljani.
13. Poklukar Josip, dr., deželni glavnik kranjski.
14. Pesjak Fran, trg. v Celovcu.
15. Pavlič Val., dr., odvet. v Velikovecu.
16. Ravnihar Valentin, beneficijar v Ljubljani.
17. Ravnihar Fran, deželni knjigovodja v Ljubljani.
18. Robič Luka, c. kr. davk. nadzor. v p. v Ljubljani.
19. Stare Josip, prof. v Zagrebu.
20. Slavjansko blagotr. občestvo v Petrogradu.
21. Stare Miha, graščak v Mengišu.
22. Souvan Fr. Ks., veletržec v Ljubljani.
23. Sovdat Anton, c. kr. fin. komis. v Volovskem.
24. Šavnik Dragotin, lekarnik v Krauju.
25. Šolmajer Kornelija na Sedmogradskem.
26. Toman Lovro, dr.
27. Tavčar Iv., dr., odvetnik v Ljubljani.
28. Tavčar Luka, hiš. pos. v Ljubljani.
29. Turkuš Anton, prof. v Gradcu.

LISTEK.

Iz Bara v Podgorico.

(Potopisna črtica.)

(Dalje.)

Pod Kurilom se deli cesta: leva pelje na Suturman, desna pa v Bar. Počasi se vzdiga cesta navzgor mej mogočnimi, stoletnimi maslinami (oljčnim drevjem), ki kažejo svojo čudno obliko. Njih stebila so polna grč, prerastena, stroholasta in razprhela, veje pa tako zvite in zakrivljene, da bi lahko marsikom zlasti v mraku domišljijo razburile. Mimo cerkvice sv. Jurja (sv. Gjorgje) prispe se v 15 minutah do prvih hiš barskih.

Bar stoji štiri in pol kilometra daleč od pristanišča deloma še v nižini ob Bunaru, deloma pa ob podnožji ostrogi podobnega hriba, na čigar temenu je stala poprej cerkev sv. Ivana. Ob podnožji vlečejo se dalje gorenje hiše daleč gori v debro (stianjeno dolino) nekega manjšega potoka, ki se v Bunar izliva (od desne strani). Čez Bunar in čez njegov dotok vodita po dva mosta. Vse mesto obstoji prav za prav le iz jedne, dolge ulice.

Koj za mestom stisne se dolina in obronki vzdigajo se precej strmo do predgore Rumije in njenega južnega soseda Lisin (1380 m). V začetku debra, iz katerega prihaja Bunarjev dotok, postavili so prvo rafinarnico za olje v Črnigori.

V dolenjem delu mesta ob Bunaru stoji katoliška farna cerkev, ki je pa od l. 1885 sem ob enem tudi stolna cerkev. Omenjenega leta ponovili so namreč staroslavno barsko nadškofijo, naslednico nekdanje dukljanske nadškofije. L. 1033 potovali so namreč albanski škofje na pokrajinski cerkveni zbor v Spljet, pa ladja se jim je razbila ob neko kleč blizu Hvara in vsi štirje škofi so se utopili. Zato je papež Ivan XIX. ustanovil v Baru nadškofijo ter jej podredil druge albanske škofije. Potem ko so se bili Turki tudi teh krajev polastili, odpravile so se skoro vse albanske škofije, mej njimi tudi barska in ulcinjska (Dulcigno).

Sedanji črnogorski knez, ki si je pridobil l. 1877 tudi Bar in z njim kakih 5000 katolikov, dogovoril se je s sveto stolico, da so zopet obnovili barsko nadškofijo. Že poprej pa (12. marca 1880) so bili od barske cerkve odtrgali tri katoliške župe v Špiču in so jih podredili kotorskejši škofiji, torej zaderskejši nadškofiji. Barskim nadškofom je bil

imenovan vrli hrvaški rodoljub in uzoren duhovnik Šimun Milinović, poprej učitelj zgodovine na gimnaziji v Sinju. Kakor drugi njegovi sobratje na vzhodu nosi krasne brke, da ga je kaj lepo videti. Prizadeva si mnogo za razširjenje Ciril-Methodove cerkve in staroslovenske liturgije mej južnimi Slovani. Do sedaj je že toliko dosegel, da je sveta stolica dovolila, da se tiskajo svete knjige s cirilico, mesto s premučno glagolico, ki je očem škodljiva in celo zamudljiva. Ali žal, da je naša diplomacija znala zaprečiti, da bi se smele take knjige tudi drugodi rabiti, kjer je bila do sedaj glagolica v navadi. Hrvaška duhovščina se še vedno zastonj poteguje za vpeljavo obrednih knjig s cirilico tiskanih.

Bar ima čisto orientalsko podobo, in mnogo več turškega, nego jugoslovanskega na sebi. Široka glavna ulica je precej strma in z velikimi ploščami potlakana. Opanke so te plošče tako izbrusile in ogladile, da je z našim obuvalom precej nevarno hoditi in da mora človek zelo paziti, da se mu na njih ne izpodrsne. V tej ulici je tudi „pazar“, t. j. tržišče. Ob obeh straneh se vrste lesene, nizke kolibe in hišice z daleč molečimi strehami. Vsa sprednja stran je čez dan odprta, po noči pa jo

